

27 oktober—1 november

Debatter m. m.

	Sid.
Tisdagen den 31 oktober	
Svar på interpellationer:	
av herr Osvald ang. farledsdjupet i den allmänna farleden genom Liljeholmsviken	4
av herr Sjönell ang. säkerhetsbestämmelser för fritidsbåtar	5
Svar på fråga av herr Hanson, Per-Olof, ang. handläggningen av ärenden rörande inresevisum	7
Onsdagen den 1 november	
Utsträckt motionstid i visst ärende	10
Avdragsrätt vid beskattningen för förlust vid skördekada, m. m. ..	10
Rätt för bilskolor att utfärda kompetensbevis för körkort, m. m. ..	16

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 1 november	
Bevillningsutskottets betänkande nr 67, ang. ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen, m. m.	10
— nr 68, ang. rätt till avdrag vid beskattningen för förlust vid skördekada m. m.	10
— nr 71, om ändring i förordningen angående tullrestitution	16
Andra lagutskottets utlåtande nr 54, ang. körkortsprov m. m.	16
— nr 55, ang. ändring av vägtrafikförordningens stadgande om avstånd mellan fordon	23

Fredagen den 27 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott motionen nr 689.

Anmälades och bordlades

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 68, i anledning av väckta motioner angående rätt till avdrag vid beskattningen för förlust vid skördeskada m. m.; och

nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 4 oktober 1929 (nr 307) angående tullrestitution; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 54, i anledning av väckta motioner angående körkortsprov m. m.; och

nr 55, i anledning av väckta motioner om ändring av vägtrafikförordningens stadgande om avstånd mellan fordon.

Anmälades och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 690, av herr *Söderquist m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 171, med förslag till lag angående ändring i lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse;

nr 691, av herr *Stefanson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 173, med förslag till förordning om brandfarliga varor; och

nr 692, av herr *Hanson, Per-Olof*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 174, med förslag angående organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.03.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Tisdagen den 31 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollen för den 24 och 25 innevarande månad.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Under tiden den 1—den 3 november deltagar undertecknad i Byggnadsinternationalens styrelsesammanträde i Wien. På grund härav anhålles om ledighet från riksdagsarbetet under nämnda tid.

Stockholm den 31 oktober 1961

Knut Johansson

Den begärda ledigheten beviljades.

Ang. farledsdjupet i den allmänna farleden genom Liljeholmsviken

Herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet **SKOGLUND**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Osvalds interpellation angående farledsdjupet i den allmänna farleden genom Liljeholmsviken, erhöll ordet och yttrade:

Herr talman! Herr Osvald har frågat mig om jag har för avsikt att vidtaga åtgärder i syfte att möjliggöra en omprövning av farledsdjupet i den allmänna farleden genom Liljeholmsviken.

Till svar härpå får jag anföra följande.

Allmänna farleden genom Liljeholmsviken ingår i den vattenled, Hammarbyleden, till vilken Kungl. Maj:t lämnade Stockholms stad tillstånd år 1914 och som blev färdig år 1930. För leden har fastställts ett bottendjup av 2,8 m under Stockholms slusströskel, motsvarande 6,9 m under den sedermera reglerade medelvattenytan i Mälaren. På ansökan av

Stockholms stad har Österbygdens vattendomstol den 12 juni 1958 meddelat dom angående anläggande av en tunnel för spårtrafik i Liljeholmsviken. Tunneln skulle förläggas på så stort djup under vattenytan som erfordras för bibehållande av det nyssnämnda, vid Hammarbyledens utförande fastställda bottendjupet i farleden. Domen har vunnit laga kraft.

Genom beslut den 17 mars 1961 fastställde Kungl. Maj:t stadsplan för tunnelbana under Liljeholmsviken. I ärendet hade byggnadsstyrelsen avgivit utlåtande efter att ha inhämtat yttranden från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och sjöfartsstyrelsen, vilka icke haft något att erinra mot fastställelse av förslaget. Enligt de till förslaget hörande bestämmelserna får spårtunneln ej utgöra hinder för av vattendomstolen fastställd farled. Tunneln är för närvarande under utförande.

Jag vill härutöver endast erinra om att riksdagen erhållit en fullständig redogörelse för frågan om denna tunnelanläggning i allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 29 till 1960 års riksdag i anledning av väckta motioner. Motionerna föranledde i enlighet med utskottets hemställan icke någon riksdagens åtgärd.

Med hänsyn till vad jag här anfört får jag meddela, att jag inte är beredd vidtaga sådana åtgärder som interpellanten åsyftar.

Herr OSVALD (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet för det svar som jag nu erhållit på min interpellation. Tyvärr kan jag inte säga att jag är tillfredsställd med svaret.

Jag är fullt medveten om att de åtgärder som vidtagits står i samklang med

Ang. säkerhetsbestämmelser för fritidsbåtar

gällande lag och med de domslut som vunnit laga kraft, men jag skulle vilja framhålla, att det år 1914 fastställda farledsdjupet i Hammarbyleden nu måste betraktas såsom alldeles otillräckligt. I det av herr statsrådet åberopade utlåtandet från allmänna beredningsutskottet 1960 återges några yttranden som jag här skall be att i korthet få citera enligt referat i utlåtandet.

Bland annat säger hamnstyrelsen i Västerås: »Styrelsen anser det angeläget, att det icke vidtages åtgärder, som förhindrar en framtida förbättring av dessa tillfartsleder» — det gäller här Hammarbyleden och Södertälje kanal.

Drätselkammaren i Köping säger bl. a.: »Även om sjötrafiken till och från målarnamnarna även efter en fördjupning av djuplederna i Mälaren i huvudsak kommer att ledas genom en fördjupad och utbyggd kanal och sluss i Södertälje, bör möjligheten att framdeles kunna öka Hammarbyledens kapacitet icke undanröjas.»

Jag kan här nämna, att hamnen i Köping är byggd på sådant sätt att djupet lätt skall kunna ökas till 8 meter.

Länsstyrelsen i Västmanlands län »anser det icke framsynt att genom framdragande av tunnelbana i Liljeholmsviken på det avsedda djupet hindra en framtida användning av Hammarbyleden för trafik med större fartyg». Länsstyrelsen framhåller också, att det »måste anses vara ett intresse, att det ifrågasvarande beslutet omprövas».

Till detta skulle man också kunna lägga, att det även för Stockholm borde vara ett intresse att kunna bereda fartyg med större djupgående än 6 meter tillträde till den inre hamnen i Stockholm.

Jag skulle också vilja säga att det tycks som om man i företagna utredningar — bl. a. 1923 års trafikutredning — inte tagit tillräcklig hänsyn till den stora betydelse som sjötrafiken har för samhällets utveckling. I detta fall skulle jag särskilt vilja rikta uppmärksamheten på de stora industriorterna vid Mälaren, framför allt i Västmanlands län, där man räknar med att få trafik med betydligt större fartyg än man hittills har haft.

Den statistik som förs över trafiken är så till vida otillräcklig som några stora djupgående fartyg ju inte kan komma till dessa industriorter för närvarande.

Det har därför, menar jag, funnits anledning för Kungl. Maj:t att ompröva frågan om farledsdjupet. Jag är fullt på det klara med att det skulle ha inneburit betydande kostnader att lägga tunneln på ett sådant djup, att ett större farledsdjup i framtiden hade möjliggjorts, men mot denna kostnadsökning måste man väga det betydande avbräck som skulle komma att uppstå för orter vid Mälaren, som i framtiden inte kan få sina import- och exportprodukter transporterade även genom Stockholm, d. v. s. genom Hammarbyleden.

Det kan inte vara alldeles obefogat att säga, att det framdeles kanske kan visa sig nödvändigt att vidtaga åtgärder för att öka möjligheterna för industriorterna kring Mälaren att få bättre förbindelser med Östersjön än de för närvarande har. Givet är att Södertälje kanal erbjuder en möjlighet, men det skulle ha varit värdefullt, om det varit möjligt att få trafik även genom Stockholm. Det hade varit av betydelse också för Stockholms stad.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Ang. säkerhetsbestämmelser för fritidsbåtar

Ordet lämnades därefter till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet LANGE, som meddelat, att han ämnade vid detta sammanträde besvara herr Sjönell's interpellation angående säkerhetsbestämmelser för fritidsbåtar, och nu anförde:

Herr talman! Herr Sjönell har i en den 16 maj 1961 dagteknad interpellation frågat mig, om jag anser att nu gällande bestämmelser om tillsyn av fartyg är av sådant slag, att de verksamt kan förhindra en snabbt stigande olycksfallsfrekvens vid användningen av fritidsbåtar, och — om så icke är fallet — om jag är beredd

Ang. säkerhetsbestämmelser för fritidsbåtar

att föranstalta om en omarbetning av dessa bestämmelser i linje med vad interpellanten närmare angivit eller på annat sätt men med samma målsättning.

I anledning härav får jag anföra följande.

De sakkunniga med uppdrag att verkställa översyn av gällande bestämmelser om tillsyn av fartyg m. m. har under hand meddelat mig, att de har sin uppmärksamhet riktad på frågan om att motverka olycksfall vid användning av fritidsbåtar och att de avser att behandla frågan i ett kommande betänkande angående säkerheten å fartyg. Betänkandet väntas kunna avlämnas vid årsskiftet och kommer därefter att remissbehandlas. Enligt vad jag inhämtat övervägs hithörande problem även inom sjöfartsstyrelsen. De av herr Sjönell ställda frågorna torde få bedömas, när resultatet av pågående utredningsarbete föreligger och blivit bearbetat i vanlig ordning. Jag är därför icke beredd att på detta stadium taga närmare ställning till ifrågasvarande spörsmål.

Herr SJÖNELL (fp):

Herr talman! Jag ber att få framföra mitt tack till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet för det lämnade svaret på min interpellation.

Även om det inte innehåller något meddelande om att konkreta åtgärder har vidtagits eller håller på att vidtagas i syfte att minska olycksriskerna vid allmänhetens användande av fritidsbåtar, måste svarets innehåll ändå betecknas som positivt. Det är tillfredsställande att här i riksdagen från det ansvariga statsrådet få konstaterat, att de sakkunniga som sysslar med översyn av gällande bestämmelser rörande tillsyn av fartyg m. m. har sin uppmärksamhet riktad på de av mig påpekade förhållandena och alltså kan förväntas komma med förslag till bestämmelser, ägnade att minska olyckorna vid användningen av dylika fritidsbåtar. Det är också tillfredsställande att få höra, att sjöfartsstyrelsen överväger problemen i fråga, även om det med fog kanske kan anmärkas, att

det inte hade varit ur vägen, om ämbetsverket redan för åtskilliga år sedan hade gjort dessa överväganden och att förslag därifrån hade presenterats redan nu i syfte att söka lösa detta mycket trängande problem.

Den gångna sommaren har ju ur väderlekssynpunkt inte precis varit ägnad att stimulera användning av just denna sorts farkoster. Jag tror att man nästan måste känna bävan inför de perspektiv, som skulle rullas upp om vi skulle få uppleva en verklig s. k. badsommar utan att några bestämmelser i av mig begärd riktning ännu kommit till stånd. Vi vet ju framför allt när det gäller barn och deras användande av badbåtar, hur farligt det är och hur pass många olyckor som inträffar.

Vid närmare eftertanke är det nästan fantastiskt, att vi år 1961 ännu inte har några verkliga bestämmelser som reglerar användandet av dylika farkoster. Om man vill framdriva ett motorfordon på landsvägarna, måste man ha kompetensbevis. Man kan inte bygga ett motorfordon och ge sig i väg på landsvägarna utan att ha det mycket noga besiktigt, men man kan bygga och sjösätta en båt som ser ut ungefär hur som helst, sätta en kraftig motor i den och ge sig i väg till sjöss utan några som helst hinder. Det är uppenbart att tiden nu är mer än mogen för att bestämmelser skall komma till stånd även beträffande trafiken med fritidsbåtar.

Svaret är som sagt positivt — så pass positivt, att man kan tänka sig att bestämmelser i begärd riktning kanske kan komma att föreligga redan till nästa säsong. Jag tror att det måste anses vara nödvändigt att så blir förhållandet.

Jag ber att ännu en gång få framföra mitt tack för svaret.

Herr statsrådet LANGE:

Herr talman! Jag vill rikta ytterligare ett ord till herr Sjönell.

Jag saknar ingalunda förståelse för att det kan behöva utfärdas bestämmelser, som reglerar användningen av den typ av farkoster som herr Sjönell berörde.

Ang. handläggningen av ärenden rörande inresevisum

Jag tror emellertid, herr Sjönell, att det finns anledning att uttala en varning inför den mycket positiva reaktion, som herr Sjönell trodde sig kunna konstatera hos mig. Svårigheten är nämligen inte att utfärda vissa bestämmelser om användningen av olika typer av båtar, utan svårigheten är att tillse att bestämmelserna efterlevs. Annars länder de till ingen nytta.

Det är där det verkliga problemet finns, och det innebär, uppriktigt sagt, betydande svårigheter. Hur problemet skall lösas har jag på nuvarande stadium ingen uppfattning om. Att jag är beredd att överväga bestämmelser, betyder därför inte säkert, att jag med nödvändighet kommer att medverka till att sådana kommer till stånd.

Jag är ledsn att säga detta, men jag måste göra det med hänsyn till den mycket positiva innebörd, som herr Sjönell gav mitt svar.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Ang. handläggningen av ärenden rörande inresevisum

Jämlikt § 20 av kammarens ordningsstadga hade herr *Hanson, Per-Olof*, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet framställt en så lydande fråga: »Anser herr statsrådet att utlänningskommissionens handläggning av den portugisiska kaptenen Henrique Galvaos ansökan om inresevisum till Sverige föranleder förtydligande bestämmelser för kommissionens behandling av dylika ärenden?»

Herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet **JOHANSSON**, som förklarade sig ämna vid detta sammanträde besvara nämnda fråga, erhöll ordet och yttrade:

Herr talman! Ledamoten av denna kammare herr *Per-Olof Hanson* har frågat mig om jag anser att utlänningskommissionens handläggning av den portugisiska kaptenen *Henrique Galvaos* ansökan om inresevisum till Sverige föranle-

der förtydligande bestämmelser för kommissionens behandling av dylika ärenden.

Till svar får jag anföra följande, därvid jag med hänsyn till frågans innehåll anser mig först böra redogöra för ifrågavarande ärendes handläggning.

Under sensommaren förhörde sig *Galvao*, som inte innehade giltigt portugisiskt pass, på svenska konsulatet i Sao Paulo i Brasilien om möjligheterna att få inresevisum till Sverige för föreläsningsverksamhet, konferenser etc. Sedan han fått besked att ärendet endast kunde avgöras av vederbörande myndighet i Sverige förklarade han sig icke intresserad av att inge visumansökan. Samma dag mottog konsulatet ett telegram från tidningen *Expressen* med anhållan om allt stöd åt tidningens medarbetare *Galvao*, som ämnade besöka Sverige för läkarbehandling. Till utrikesdepartementet meddelade tidningen samtidigt att den sökte få hit *Galvao* för en turné i Sverige. Utlänningskommissionen underrättades under hand om de olika framställningarna, som emellertid inte innebar någon ansökan om visum.

Under senare hälften av september meddelade tidningen direkt till kommissionen att en visumansökan av *Galvao* var att vänta. För tidningen påpekades att ansökningen borde inges i god tid, då ärendet var av den art att det troligen skulle avgöras i plenum.

Den 10 oktober erhöll kommissionen telegramledes en visumansökan för *Galvao* från beskickningen i Rabat i Marocko. Visum söktes för 14 dagars vistelse här, räknat från den 20 oktober. Syftet med inresan angavs vara av *Expressen* ordnade föredrag för studentföreningar; däremot nämndes nu intet om någon läkarbehandling. Vid omedelbar kontakt med tidningen från kommissionens sida rörande syftet med inresan hänvisade tidningen till studentföreningen *Verdandi*. Några dagar senare erhöll kommissionen en skrivelse från föreningen, vari omtalades att *Galvao* inbjudits av föreningen att hålla föredrag i Uppsala någon gång mellan den 20 och 30 oktober och preliminärt även i Göte-

Ang. handläggningen av ärenden rörande inresevisum

borg och Lund i Verdandis arrangemang under samma tid.

Ärendet företogs till behandling av kommissionen vid första plenum efter det ansökan inkommit eller den 17 oktober. Vid detta sammanträde fann kommissionen, att den mycket ofullständiga visumansökan måste kompletteras. Bl. a. beslöts att infordra uppgifter rörande Galvaos passförhållanden och rätt till återresa till Marocko respektive Brasilien, som utställt främlingspass för honom utan angiven giltighetstid. Upplýsningar i sådant hänseende måste självfallet föreligga innan ett ärende av denna art kan avgöras. Vissa motstridiga uppgifter i ärendet ansågs också kräva klara besked. Fortsatt behandling av ärendet beslöts äga rum vid kommissionens närmast följande plenum, som var utsatt till den 27 oktober.

Kompletteringarna infordrades omedelbart telegrafiskt från Rabat och inkom till kommissionen den 20 oktober. Påföljande dag, en lördag, meddelade Verdandi kort före tjänstetidens slut, att Galvao måste kunna resa från Marocko senast den 24 oktober; turnén i Sverige måste annars inställas. Trots svårigheterna att under en lördagseftermiddag nå kommissionens ledamöter med kallelse till plenum blev det möjligt för kommissionens ordförande att sammankalla beslutsmässigt antal ledamöter till ett plenum måndagen den 23. Vid detta beviljades Galvao visering för inresa och vistelse i Sverige under tiden den 24 oktober—3 november 1961 på visst villkor beträffande marockanskt återresetillstånd. Beslutet telegraferades omedelbart till Rabat.

Enligt kommissionens instruktion skall bl. a. sådana ärenden handläggas i plenum, som ordföranden anser böra handläggas i denna ordning. Jag anser det uppenbart, att ifrågavarande ärende på grund av Galvaos föregående har sådana principiella aspekter, att prövningen skolat ske i plenum. Jag kan inte se att skäl förelegat för kommissionen att göra avsteg från sin normala ordning för plenarsammanträden, innan arrangörerna för Galvaos föredragsresa underrättat

kommissionen om betydelsen av att beslut i ärendet förelåg vid ett bestämt datum, och jag vill beteckna det som ett speciellt tillmötesgående av kommissionen att göra ett sådant avsteg, när arrangörerna lämnat denna underrättelse. Jag vill också understryka att anledningen till att ärendet bordlades första gången det behandlades uteslutande var den ofullständiga ansökan som då förelåg.

Slutligen vill jag för fullständighetens skull nämna, att kommissionens instruktion medger att ärende, som egentligen skall handläggas i plenum, får i brådskande fall avgöras efter samråd i annan ordning än vid sammanträde. Instruktionen förutser sålunda även brådskande fall och har regler som medger snabba beslut. Jag kan därför icke finna att behov föreligger av några ytterligare bestämmelser för kommissionens verksamhet.

Herr HANSON, PER-OLOF, (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet för svaret på min enkla fråga. Jag har bara att konstatera att sedan frågan ställdes har detta ärende fått ett så att säga lyckligt slut, och jag ämnar inte heller kommentera handläggningen i annan mån än att jag vill säga ett par ord om tidtabellen från utlänningskommissionens sida.

Det var ju så, att visum begärdes från den 20 oktober, och att det här varit fråga om ett litet glapp i handlingarna och i fråga om ansökningarnas dokumentation är alldeles klart. Men man kommer ju inte ifrån att skulle det hela fylla något syfte — eftersom turnén här var planlagd — måste visum beviljas inom en viss tid.

Det må nu vara hur som helst med den saken. Jag skall gärna medge att orsaken till att frågan är ställd har en något vidare bakgrund. Jag skall inte uppehålla mig länge vid detta, men det har varit både det ena och det andra under publik diskussion på detta område, och jag har mig bekant att herr statsrådet för beslut har ett överklagandeärende,

Ang. handläggningen av ärenden rörande inresevisum

vilket också gäller en portugisisk medborgare, som här har ett förpassningsbeslut hängande över sig. Efter de fakta jag har kunnat få fram är jag överraskad över att beslut om förpassning har fattats och jag väntar med intresse att se hur Kungl. Maj:t här kommer att avfatta sitt beslut.

Det finns andra saker som skulle kunna dras upp i detta sammanhang, t. ex. det sätt på vilket man handlägger ärenden som har sin grund i användningen av s. k. resedokument. Jag har, herr statsråd, inte kunnat undgå att — genom den kännedom jag har om sådana här saker — få ett intryck av att det är en ganska snäv handläggning av sådana här ärenden. Det gäller ändå människor som ofta är i en svår situation och ofta har relativt begränsade möjligheter att känna till hela snårskogen av bestämmelser och därför oavsiktligt kan råka i bekymmersamma svårigheter. Är det då så, att handläggningen sker relativt formalistiskt, råkar man kanske nå ett resultat, som egentligen ingen av oss avser med det hela. Detta är bakgrunden till min fråga.

Jag hoppas att dessa ärenden handlägges så, att vi kan vara överens om att det i framtiden skall föras en generös och vidsynt och i verklig mening liberal flyktingpolitik, just en sådan som vi behöver i den värld vi lever i med alla dess väldiga problem på detta fält.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Föredrogos och hänvisades motionerna nr 690 och 691 till behandling av lagutskott samt motionen nr 692 till statsutskottet.

Föredrogos och bordlades ånyo bevillningsutskottets betänkanden nr 67, 68 och 71 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 54 och 55.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 178, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

nr 180, angående översyn av rikets indelning i borgerliga primärkommuner; samt

nr 187, angående befrielse för städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, att inbetala vissa ersättningar för gatumark.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.27.

In fidem
K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 1 november

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Undertecknad, som utsetts till medlem av den svenska delegationen vid FAO:s konferens i Rom, anhåller härmed om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 5—14 november för fullgörande av detta uppdrag.

Stockholm den 1 november 1961

Gunnar Berg

Den begärda ledigheten beviljades.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 178, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Ang. utsträckt motionstid i visst ärende

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 180, angående översyn av rikets indelning i borgerliga primärkommuner.

Ordet lämnades på begäran till herr andre vice talmannen **IVAR JOHANSSON** (cp), som yttrade:

Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av det ärende, som avses i Kungl. Maj:ts proposition nr 180, angående översyn av rikets indelning i borgerliga primärkommuner, hemställer jag att kammaren måtte medgiva, att tiden för avgivande av motioner i anledning av nämnda kungl. proposition utsträcker till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från det propositionen kom kammaren till handa.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, beslöt kammaren på särskil-

da propositioner att hänvisa ifrågavarande kungl. proposition till konstitutionsutskottet samt att bifalla herr andre vice talmannens hemställan om utsträckning av tiden för avgivande av motioner i anledning av samma proposition.

Herr **TALMANNEN** anförde:

Jag vill fästa ledamöternas uppmärksamhet på att i tamburen uppsatts anslag, angivande när motionstiden för bordlagda propositioner utgår. Detta anslag kommer att kompletteras allteftersom propositioner bordlägges.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 187, angående befrielse för städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, att inbetala vissa ersättningar för gatumark.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Ang. avdragsrätt vid beskattningen för förlust vid skördeskada, m. m.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 68, i anledning av väckta motioner angående rätt till avdrag vid beskattningen för förlust vid skördeskada, m. m.

Bevillningsutskottet hade till behandling i ett sammanhang upptagit

dels de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 29, av herr *Ivar Johansson m. fl.*, och II: 49, av herr *Brandt i Sätilla m. fl.*, vari hemställts, att

Ang. avdragsrätt vid beskattningen för förlust vid skördeskada, m. m.

riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om så skyndsam prövning av frågan om rätt till avdrag vid beskattningen för skördekatastrofförlust i samband med amortering av skördeskadelån i enlighet med vad i motionerna anförts, att förslag i ärendet kunde föreläggas redan innevarande års riksdag;

dels ock följande i anledning av propositionen nr 94 väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 616, av herr *Bengtson m. fl.*, och II: 721, av herr *Eliasson i Sundborn m. fl.*, vari bland annat hemställdes, att riksdagen måtte i princip besluta, att jordbrukskonto skulle ingå i det permanenta skördeskadeskyddet;

2) de likalydande motionerna I: 617, av herr *Bengtson m. fl.*, och II: 722, av herr *Eliasson i Sundborn m. fl.*, vari hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

a) om skyndsam utredning av frågan om jordbrukskonto i det permanenta skördeskadeskyddet, så att förslag i ämnet kunde föreläggas 1962 års riksdag; samt

b) om skyndsam prövning av frågan om en sådan skattemässig behandling av i motiveringen förordade skördeskadelån, att lånen kunde upptagas till beskattning under utbetalningsåret och amorteringarna av lånen därefter finge godtagas som avdragsgilla kostnader, så att förslag i ämnet kunde föreläggas 1962 års riksdag; ävensom

3) de likalydande motionerna I: 618 av herr *Eskilsson m. fl.*, och II: 725, av herr *Hægglom m. fl.*, vari bland annat hemställdes, att riksdagen måtte begära förslag av Kungl. Maj:t till åtgärder för att skapa möjlighet för jordbrukarna att stå den självrisk, som skördeskadeskyddet förutsatte, enligt de riktlinjer som i motionerna angivits.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på anförda skäl hemställt, att följande motioner, nämligen

A) 1) de likalydande motionerna I: 617, av herr *Bengtson m. fl.*, och II: 722,

av herr *Eliasson i Sundborn m. fl.*, ävensom de likalydande motionerna I: 618, av herr *Eskilsson m. fl.*, och II: 725, av herr *Hægglom m. fl.*, såvitt i dessa motioner yrkats utredning av frågan om beskattning av skördeskadelån, samt

2) de likalydande motionerna I: 29, av herr *Ivar Johansson m. fl.*, och II: 49, av herr *Brandt i Sätilla m. fl.*, angående rätt till avdrag vid beskattningen för förlust vid skördeskada; ävensom

B) 1) de likalydande motionerna I: 616, av herr *Bengtson m. fl.*, och II: 721, av herr *Eliasson i Sundborn m. fl.*, i vad däri yrkats principbeslut om jordbrukskonto,

2) de likalydande motionerna I: 617, av herr *Bengtson m. fl.*, och II: 722, av herr *Eliasson i Sundborn m. fl.*, i vad däri yrkats utredning av frågan om ett jordbrukskonto, samt

3) de likalydande motionerna I: 618, av herr *Eskilsson m. fl.*, och II: 725, av herr *Hægglom m. fl.*, i vad de avsåge frågan om ett jordbrukskonto,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Hagberg, Gustaf Elofsson, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Nilsson i Svalöv, Magnusson i Borås, Christenson i Malmö och Eriksson i Bäckmora*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort under B hemställa, att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I: 616, av herr *Bengtson m. fl.*, och II: 721, av herr *Eliasson i Sundborn m. fl.*, samt i anledning av de likalydande motionerna I: 617, av herr *Bengtson m. fl.*, och II: 722, av herr *Eliasson i Sundborn m. fl.*, ävensom de likalydande motionerna I: 618, av herr *Eskilsson m. fl.*, och II: 725, av herr *Hægglom m. fl.*, samtliga motioner i vad de avsåge frågan om ett jordbrukskonto — måtte

1) i princip besluta, att jordbrukskonto skulle ingå i det permanenta skördeskadeskyddet,

Ang. avdragsrätt vid beskattningen för förlust vid skördeskada, m. m.

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning av frågan om jordbrukskontots utformning, så att förslag i ämnet kunde föreläggas 1962 års riksdag.

Herr NILSSON, YNGVE, (h):

Herr talman! Då riksdagen under våren behandlade skördeskadestyddet och genomförde detsamma, aktualiserades också frågan om jordbrukarnas möjlighet att även i fortsättningen med statlig medverkan få upptaga någon form av skördeskadelån i kompletterande syfte, varvid särskilda bestämmelser borde utfärdas om beskattning av desamma. Detta förslag avvisades emellertid, varför den frågan för dagen inte kan aktualiseras. Jag ber emellertid att få understryka vikten av att detta ärende noggrant måste följas och att åtgärder vidtages då behov föreligger.

När det gäller den del av detta betänkande som handlar om införandet av jordbrukskonto vill jag erinra om att 1960 års riksdag genomförde förslaget till förlustutjämning, varom vi alla i princip var eniga. Däremot har vi inte kommit överens om den öppna resultatutjämningen, men jag tror att den skulle kunna bli av mycket stor betydelse, inte minst för jordbrukarna, om den ginge att genomföra. Denna fråga utreds nu i allmänna skatteberedningen, och ingen kan väl svara på när eller om den kan bringas till en lösning.

Med tanke på detta förhållande och då jag är övertygad om att det skördeskadestydd som genomförts endast är ett första försök till lösning av ett mycket svårbemästrat försäkringsområde, varom vi saknar tillräcklig erfarenhet, tror jag att vi måste förbättra och komplettera detsamma efter hand som vi kommer underfund med dess fel och brister. Vi vet att skördeskadestyddet har många svagheter; bland annat kan självriskan vid inträffad skördeskada, även om ersättning utgår, vara nog så betungande. Vi vet också att vissa delar av vårt land nästan aldrig eller i mycket sällsynta fall kommer att få någon ersättning även om många enskilda går-

dar inom området i fråga kan få betydande skördeskadador.

Ingen skall således tro att den reform som genomförts är något annat än ett första försök på en kanske framkomlig väg. Med hänsyn härtill är det angeläget att vi får ett jordbrukskonto i likhet med vad vi har för skogen som komplement till skördeskadestyddet. Jordbruket skulle härigenom få större möjligheter att i en brydsam situation klara de mest påträngande ekonomiska påfrestningarna.

Reservanterna hemställer därför att riksdagen i princip måtte besluta att jordbrukskontot skall ingå i det permanenta skördeskadestyddet samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning av frågan om jordbrukskontots utformning, så att förslag i ämnet kan framläggas vid 1962 års riksdag.

Herr talman! Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till föreliggande reservation av herr Hagberg m. fl.

Herr ELOFSSON, GUSTAF, (cp):

Herr talman! När riksdagen i dag behandlar dessa motioner på jordbrukets område har vi anledning att konstatera, att det många gånger händer att man löser en del av ett frågekomplex och läter resten stå kvar. När skogskontona infördes i vårt land var även frågan uppe om man inte borde införa ett fullständigt jordbrukskonto, som alltså innefattade även andra grödor än skogen. Den gången var inte riksdagen villig att göra detta, och det tycks som om riksdagen inte heller nu skulle vara benägen att åstadkomma ett sådant konto.

Vi vet alla att det har inrättats en försäkring för skördeskadador. Men, som föregående talare sade, denna försäkring har sådan konstruktion, att den drabbade får ut någonting av den endast om han bor i ett område där skadorna är rätt så omfattande. Det är därför vi gärna vill försöka få en utjämning till stånd. Om en jordbrukare får en god skörd ett år och har möjlighet att avsätta något på spärrkonto, skulle han ha bättre möjligheter

Ang. avdragsrätt vid beskattningen för förlust vid skördeskada, m. m.

att klara av det hela vid en sämre skörd ett annat år.

Jag håller med om vad föregående talare sade: även om man får en ersättning vid skördeskada får ändå den jordbrukaren stå en mycket stor självrisk, och detta kan vara mycket besvärligt vid många tillfällen.

För övrigt har man också ifrån denna skördeskadeförsäkring utelämnat t. ex. hela den svenska trädgårdsnäringsen, som har en oerhörd betydelse för vårt land, och man har utelämnat även andra binärningar, som således inte har någon möjlighet att få ersättning på den väg riksdagen anvisat. Därför bör man se till att en ny utformning kommer till stånd, så att alla som är sysselsatta på jordbrukets område, om det nu gäller trädgård eller jordbruk, kan bli delaktiga av den skördeskadeförsäkring som man förut beslutat.

Jag skall i alla fall nöja mig med att instämma i det förut framförda yrkandet att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning i fråga om jordbrukskontots utformning, så att förslag kan framläggas till 1962 års riksdag. Jag tror, herr talman, att det är så nödvändigt att det görs någonting på det området, att jag inte anser det vara skäl att avvakta skatteberedningens förslag. Jag skall med dessa ord be att få yrka bifall till den reservation som avgivits av herr Hagberg m. fl.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! En del av de förslag, som är framställda i de motioner som nu behandlas, har genom av riksdagen tidigare fattade beslut blivit inaktuella, och det ställs inga yrkanden på dessa punkter utöver utskottets förslag.

De reservanter som har ett särskilt yrkande här menar att man på detta område skulle fatta principbeslut om skördeskadelån i framtiden. Riksdagen har beslutat att sådana lån inte skall förekomma framöver mer än i vissa avseenden och då i annan form än tidigare.

Jag menar därför att vi redan har tagit ställning på den punkten.

I övrigt gäller yrkandena frågan om att inrätta ett jordbrukskonto. Det har erinrats här att vi genomfört en förlustutjämningsmetod i vår skattelagstiftning. Den gäller generellt, inte bara jordbruket. Jag kan dessutom hänvisa till att vi har s. k. skogskonton. Båda dessa saker syftar till att ge jämnare beskattning.

Nu menar man att det passar bra att komma också med jordbrukskonto. Syftet med det är att åstadkomma en resultatutjämnning. Det har riksdagen behandlat tidigare, och man var då inte beredd att utöver förlustutjämnningen även acceptera resultatutjämnning. Men ett jordbrukskonto skulle i praktiken få precis samma effekt.

Man kan naturligtvis säga att jordbrukets utövare får det besvärligt när de drabbas av skördeskador. Utskottsmajoriteten vill också vitsorda att det kan uppstå bekymmersamma situationer. Vi har försökt ge uttryck härför på s. 8 i betänkandet, där vi framhåller att den ekonomiska situationen för jordbrukare som drabbas av svårare skördeskada kan bli mycket allvarlig. Vi tillägger emellertid att om stöd skall ges bör det ges i annan form än genom principiellt icke motiverade åtgärder vid beskattningen. Det skriver vi i anslutning till yrkandet om särskilda regler för skördeskadelårens beskattning, men det gäller ju generellt. Jag tror att det är väldigt farligt om en näringsgren i detta avseende yrkar på en särskildlagstiftning för den egna branschen. Om vi i framtiden skulle få en öppen resultatutjämnning bör den enligt min uppfattning gälla generellt för alla näringar och inte bara för en speciell näringsgren.

Eftersom hela företagsbeskattningen nu ligger under utredning har utskottet kommit till den uppfattningen att det inte finns några välgrundade skäl att ta upp dessa förslag och tillstyrka att de bifalles av riksdagen. Utskottet anser därför att motionsyrkandena bör avslås.

Jag hemställer, herr talman, om bifall till utskottets betänkande.

Ang. avdragsrätt vid beskattningen för förlust vid skördeeskada, m. m.

Herr NILSSON, YNGVE, (h) kort genmäle:

Herr talman! När vi genomförde skördeeskadeförsäkringen var vi alla medvetna om att det var ett första steg och att vi måste se tiden an beträffande hur det hela skulle komma att fungera i praktiken. Nu kan det givetvis sägas att det nya systemet inte har varit i verksamhet mer än under denna höst och att vi därför inte har hunnit få tillräckliga erfarenheter. Vi kan dock konstatera att det finns stora områden i vårt land, där generell skördeeskadeersättning inte kan utgå på grund av den omständigheten att inte ett tillräckligt stort antal egendomar inom området i fråga kan tänkas erhålla skördeeskador. Det kan ändå inom området finnas en hel del jordbrukare som drabbats av skördeeskador, och för dem blir det ju ytterst kännbart att de inte kan få någon skördeeskadeersättning. Med tanke härpå anser reservanterna att det hade varit värdefullt med ett sådant komplement som ett jordbrukskonto för att kunna möta de påfrestningar som kan uppkomma för jordbrukarna i en sådan situation.

Herr ELOFSSON, GUSTAF, (cp) kort genmäle:

Herr talman! Utskottets ärade ordförande säger att det här skulle bli en särslagstiftning för en viss grupp och att man, om man inför en sådan möjlighet, bör låta den gälla för alla grupper. Det kan man naturligtvis säga, men ett faktum är väl att ingen annan näringsgrupp är så beroende av väderleksförhållandena som just våra jordbrukare. Alla vet ju att det har varit stora besvärligheter under de senaste åren, ja, nästan värre än någonsin tidigare. Genom de stora regnmängderna och andra omständigheter har grödan på många håll blivit helt förstörd. Om det inom andra näringsområden föreligger behov av en förlustutjämning eller ett skydd av detta slag är vi naturligtvis beredda att stödja ett sådant krav. I första hand bör man emellertid se till att det svenska jordbruket får det skydd som är nöd-

vändigt för att vi inte här i riksdagen ständigt på nytt skall behöva ta upp frågan om skördeeskadeersättning och ersättning i annan form för lidna förluster. Om vi införde ett jordbrukskonto skulle man från jordbrukarnas sida inte behöva återkomma med dessa yrkanden här i riksdagen så ofta som skett under de senaste åren.

Herr ERICSSON, JOHN, (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Nilsson sade att den nya skördeeskadeförsäkringen inte täcker alla risker och att det kan inträffa att en del jordbrukare inom ett område inte kan få skördeeskadeersättning enbart på grund av att det är ett alltför litet antal jordbrukare inom området i fråga som skulle komma i åtnjutande av detta stöd. Om situationen är den får man naturligtvis ställa frågan, om vi skall ge dessa jordbrukare något stöd från det allmännas sida. Men då bör man ta upp saken på det sättet att man prövar behovet och inte blandar in skatte- lagstiftningen.

Herr Elofsson sade, att om andra näringar behöver, han sade förlustutjämning men jag förstår att han menar resultatutjämning, genom särskilt konto, vore det kanske bra att genomföra något dylikt. Ja, herr Elofsson, det finns väl inga företrädare för någon bransch som inte skulle säga att det naturligtvis vore bra att få tillämpa resultatutjämning. Den saken förnekar säkert ingen. Frågan är bara hur vi skall utforma vår skatte- lagstiftning. Har vi verkligen möjligheter att i nuläget genomföra ett dylikt system, som naturligtvis innebär en förbättring från näringslivets synpunkt men som samtidigt resulterar i att det allmänna får mindre intäkter? Ty resultatutjämningen syftar ju till att inte beskattningen skall verka ojämnt. När förlustutjämningen är genomförd får man, om det uppstår förlust på verksamheten, dra av förlusten under sex år framöver. Det har vi varit ense om. Införandet av skogskonton kan försvaras med att många års avverkning

Ang. avdragsrätt vid beskattningen för förlust vid skördeskada, m. m.

kan komma på en gång och att det därför bör finnas möjlighet till utjämning.

Vi måste räkna med att hela frågan om företagsbeskattningen nu är under prövning. Jag har ingen bestämd mening om hur den nya beskattningen bör utformas, men jag har en allmän känsla av att det är svårt att tillgodose alla önskemål från det s. k. näringslivet och samtidigt beakta de fiskala intressen som staten måste bevaka.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! När de här frågorna behandlades i våras var jag med om att väcka en motion i vilken vi pekade på att det var otillfredsställande att en enskild jordbrukare inte skulle få ersättning för oförvällat inkomstbortfall genom skördeskador om inte grannarna drabbades lika illa.

Det förslag som då förelåg var, såsom tidigare av flera talare berörts, bristfälligt och onöjaktigt även från andra synpunkter. Vi var emellertid alla glada över att få vara med om att fatta ett beslut som innebar att en första grund lades på vilken ett effektivt system skulle kunna byggas. Jag har en känsla av att bevillningsutskottet nu anser att vi är litet för otåliga — frågan löstes i våras, och vi skulle därför inte lappa på beslutet nu.

En förutsättning för beslutet i våras var dock, herr talman, såsom jag nyss berörde, att det skulle utgöra en grund att bygga vidare på. Detta kom bl. a. till uttryck i propositionens valhanta antydningar i form av ett anslag på 100 000 kronor som ställdes till förfogande att användas i enskilda fall för att komplettera försäkringen. Man kan konstatera att det exempelvis här uppe i Mellansverige föreligger ett stort antal anmälningar om skördeskador — flera tusental — men det är ovisst om några ersättningar kommer att utbetalas från försäkringen. Däremot har inbetalningarna till försäkringsfonden fungerat med stor precision — folk har fått betala för försäkringen, men det har trots

betydande skördeskador inte blivit mycket mer.

Under sådana förhållanden, herr talman, förefaller det mig som om man inte borde ställa sig alltför avvisande till de försök som görs att komplettera försäkringsbeslutet från i våras i olika avseenden. Vi måste nog räkna med — där har jag en litet annan mening — att min gode vän herr Gustaf Elofsson — att frågorna om ersättning för skördeskador kommer igen åtskilliga riksdagar framåt tills vi fått ett system som fungerar så som ett sådant här skydd erfarenhetsmässigt visar sig böra fungera.

Jag hoppas att bevillningsutskottet liksom andra instanser visar något tålamod. Departementschefen antydde att man måste bygga vidare på den grund som lagts. Jag menar även att man måste visa mera förståelse mot dem som försöker bygga vidare på den grund som propositionen så förtjänstfullt har lagt. I så fall kanske vi så småningom kommer till ett bättre resultat, likvärdigt med vad som bjuds andra grupper som drabbas av inkomstbortfall på grund av förhållanden för vilka de inte själva är ansvariga. Arbetslöshetsförsäkringen har ju utbyggts, och vi anslår därutöver mycket pengar för att hålla sysselsättningen på den nivå där vi anser att den bör vara i detta samhälle. På samma sätt bör jordbrukarna få trygghet mot oförvällat bortfall av lönen för sitt arbete och slit.

Jag skulle gärna vilja ställa litet längre gående yrkanden, eftersom jag har en känsla av att det behöver tryckas hårdare på våra krav, men i föreliggande situation ber jag endast att få yrka bifall till den vid utskottets betänkande fogade reservationen under punkt B.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt angående vardera punkten av utskottets i det nu ifrågavarande betänkandet gjorda hemställan.

På gjord proposition bifölls vad utskottet i punkten A hemställt.

Därefter gjorde herr talmannen enligt de beträffande punkten B förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Nilsson, Yngve, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 68 punkten B, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning.

Då herr talmannen fann tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, verkställdes härefter votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 65;

Nej — 50.

Därjämte hade 3 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 4 oktober 1929 (nr 307) angående tullrestitution, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Ang. rätt för bilskolor att utfärda kompetensbevis för körkort, m. m.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 54, i anledning av väckta motioner angående körkortsprov m. m.

Andra lagutskottet hade till behandling förehäft fyra inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna nr 268 i första kammaren av herr Berg, Gunnar, m. fl., och nr 246 i andra kammaren av herr Lindkvist m. fl., angående körkortsprov, samt

2) de likalydande motionerna nr 275 i första kammaren av herr Holmqvist och nr 245 i andra kammaren av fru Holmqvist, angående rätt för bilskolor att utfärda kompetensbevis för körkort.

I motionerna I: 268 och II: 246, hade föreslagits, att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning dels rörande möjligheterna att införa obligatorisk testning vid bilskola av såväl körkortsaspiranter vilka genomgått privatundervisning som körkortsinnehavare vilka önskade genomgå prov för erhållande av trafik kort, dels rörande möjligheterna att överföra till de auktoriserade bilskolorna den körkortsprövning som nu handhades av bilinspektionen.

I motionerna I: 275 och II: 245 hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att frågan om rätt för bilskolor att meddela kompetensbevis för körkort måtte utredas, varvid även bilinspektionens uppgifter som tillsynsmyndighet måtte prövas.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att förevarande motioner

1) I: 268 och II: 246 samt

2) I: 275 och II: 245

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anmälts av herr Berg, Gunnar, som dock ej antytt sin mening.

Ang. rätt för bilskolor att utfärda kompetensbevis för körkort, m. m.

Herr BERG, GUNNAR, (s):

Herr talman! Endast en kort kommentar till andra lagutskottets utlåtande i förevarande fråga.

Andra lagutskottet tar avstånd från motionerna i den mån som där aktualiseras frågan om en rationalisering och effektivisering av bilinspektionens arbete med körkortsproven, och det förefaller som om utskottet utgår från att allt är väl beställt med den ordning som vi för närvarande har. Samtidigt konstaterar emellertid utskottet att bilinspektionen behöver förstärkning och skriver i slutklämman någonting om att utskottet förväntar att en sådan förstärkning framdeles också skall komma till stånd.

Jag hade för min del gärna sett — och det är anledningen till min reservation — att utskottet i sin skrivning mera markerat hade understrukt hur nödvändigt det är att förstärka bilinspektionen med flera bilinspektörer ute på fältet. Det sägs att innevarande års riksdag så till vida biföll framställningar från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att bilinspektionen fick en förstärkning med fem befattningshavare. Man glömmer emellertid att nämna i utskottsutlåtandet att bilinspektionen hade begärt *tolv* inspektörer. Man kan utgå ifrån att när väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begär tolv nya tjänster är det inte något överbud utan ett absolut minimum.

Det är i känslan av att man skulle kunna rationalisera en liten smula, även med den organisation man har, som i varje fall den motion där mitt namn är med har kommit till. Vi har anvisat utvägen att ge bilskolorna större möjligheter, och vi har pekat på utvägen att reducera antalet underkännanden, som ju är en onödigt belastning på bilinspektionen, genom att vidtaga vissa åtgärder så att de privatundervisade eleverna får en bättre undervisning. Dessa förslag avvisas av utskottet som säger att man inte kan pålägga de körkortsökande som får privatundervisning några extra palagor. Detta tarvar en kommentar, ty samtidigt som det krävs av bilskolorna att de skall ha en mycket skicklig personal och att skolorna skall skötas mönstergillt, så att

ingenting eftersättes i fråga om utbildningen och undervisningen med tanke på trafiksäkerhetsproblemet, tillåter man en privatundervisning som inte kontrolleras på något sätt. Vem som helst som nu har körkort kan sätta sig i sin bil och utbilda en icke körkunnig person, och på den läraren ställs inga som helst fordringar, medan motsvarande utbildning i körskolan endast får förekomma under förutsättning att lärarna uppfyller alla de minutiösa krav som bilinspektionen föreskriver. Det är ju ingen logik i detta. Och när vi har föreslagit att de privatundervisade eleverna i varje fall bör hänvisas till körskola för ett par timmars testning innan de skickas upp till bilinspektionen tycker utskottet att också detta kan avslås under hänvisning till att antalet underkännanden av privatundervisade elever är så litet i förhållande till den stora massan. Ja, visst är det litet, men det säger ändå något att antalet underkännanden när det gäller privatundervisade elever uppgår till 35 procent, alltså var tredje elev, medan antalet underkännanden när det gäller elever som har undervisats i körskola endast uppgår till 19 procent, alltså ungefär hälften.

En kommentar torde också vara nödvändig, herr talman, till en annan fråga som avhandlas i utskottsutlåtandet. Man kommer där också in på kapitlet om det ekonomiska intresse som bilskolorna skulle ha, om de själva finge låta eleverna köra upp och ta körkort i körskolans egen regi, av att göra undervisningen så långvarig som möjligt; ju fler timmar undervisning, desto större inkomster för körskolan. Ja, det må gälla för vissa körskolor, men det gäller under inga omständigheter de körskolor som ägs av folkrörelserna. När det gäller dessa kooperativa körskolor finns inte detta intresse.

Jag föreställer mig att dessa frågor är så betydelsefulla, att man hade kunnat förvänta att utskottet skulle ha rekommenderat en närmare granskning av dem i avsikt att försöka få till stånd en effektivare och rationellare ordning på detta område. Det gör man nu inte, men

Ang. rätt för bilskolor att utfärda kompetensbevis för körkort, m. m.

jag hoppas att man så småningom och snabbt nog skall komma till insikt om att en sådan granskning behövs.

Mot det avstyrkande, som utskottet har gjort, kämpar man väl förgäves, och jag skall därför inte ställa något yrkande. I den situation som råder måste A och O vara en förstärkning av bilinspektionen, och jag förutsätter att när väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nästa år begär en förstärkning av antalet bilinspektörer ute på fältet riksdagen skall vara mera lyhörd än den hittills har varit i fråga om detta mycket berättigade anslagskrav.

Herr **HOLMQVIST** (s):

Herr talman! En sådan här dag på hösten har vi ju tid att diskutera. Jag skall försöka att inte ta tiden i anspråk alltför länge men vill ändå anknyta några reflexioner till en motion, som inte har funnit nåd inför andra lagutskottet.

Jag vill först erinra om att det allt som oftast talas om angelägenheten av att vi skall försöka begränsa den statliga verksamheten eller åtminstone försöka hindra att den sväller ytterligare. Det är vanligtvis en mera dogmatisk inställning som ligger bakom dessa önskemål, och jag kan väl i allmänhet inte ansluta mig till dem, men jag måste säga att lika oriktigt som det är att utgå från att det alltid är fördelaktigare om verksamheten ligger hos enskilda än om staten har hand om den, lika oriktigt är det naturligtvis att inte vara beredd att ompröva om inte en viss verksamhet, som staten i dag utövar, på grund av utvecklingen skall kunna överlåtas åt oss säga åt kommuner eller åt enskilda.

Jag skall visst inte dölja att när jag var med om att författa denna motion var det för att ge uttryck åt en ganska kritisk inställning, om jag så får lov att säga, mot den maktfullkomlighet som statens bilinspektion och dess tjänstemän representerar i förhållande till den stora allmänheten, som önskar få dokumenterat sin förmåga att köra bil. Människor som kanske lagt ned tusen kronor eller mera på att lära sig köra bil löper fak-

liskt risken att när de kommer till bilinspektionen vara beroende av om inspektören har vaknat på rätt eller fel sida den morgonen. Detta skall **kanske** inte tas alldeles bokstavligt, även om jag inte vill dölja att det finns anledning att göra det. Jag skall i stället hänvisa till det förhållandet att man faktiskt saknar en objektiv grund för att bedöma körkortsaspiranternas körskicklighet. Det kan räcka om jag hänvisar till en undersökning som gjordes på försommaren och som för övrigt presenterades i ett televisionsprogram, där fyra inspektörer — inte några fingerade inspektörer utan livs levande och verkliga inspektörer från bilinspektionen — fick i uppgift att granska prov som utfördes av ett antal människor. Det var alltså samma elever som de skulle iakttaga och, så vitt jag förstår, samma situationer som de skulle bedöma.

Vad blev resultatet? Jo, av dessa fyra inspektörer var det en som godkände sju elever av tio. Han var tydligen synnerligen välvillig i sin bedömning. Den som var mest sträng av dessa fyra inspektörer godkände fyra elever och kasserade sex. I detta program frågades: Vad beror det på att något sådant här kan inträffa? Efter ett resonemang kom man då till att det måste bero på läggningen hos den inspektör som har att göra bedömningen. Man sade att den ene är mera optimistisk och tolerant och mera välvilligt inställd och gör sin bedömning därefter, under det att den andre är mera kritiskt inställd och således ställer kraven högre. Såvitt jag förstår var experimentet utfört under betryggande vetenskaplig kontroll av ambitiösa forskare, och jag vill betona att programmet inte förekom på underhållningsavdelningen utan i ett seriöst sammanhang.

Den motion som vi har lämnat syftar till att rikta uppmärksamheten på de svagheter som den nuvarande ordningen med körkortsprov innebär. Det råder en övertro, menar jag, på bilinspektionens roll i utbildningen. Statens verksamhet genom bilinspektionen har enligt min mening på ett mycket olyck-

Ang. rätt för bilskolor att utfärda kompetensbevis för körkort, m. m.

ligt sätt fastnat i denna kontrollprocedur. Allteftersom trafiken har utvecklats, kraven ställts högre och utbildningen vid skolorna vuxit ut har själva kontrollmomentet kommit att förlora i betydelse. De mer än 150 000 människor som varje år ägnar lång tid åt att utbildas får till sist göra en sorts examensprov inför en ensam statstjänsteman, som efter några minuters prov skall vara beredd att ge besked om huruvida vederbörande är godkänd eller ej. Den som anser sig felbedömd i detta sammanhang har inga möjligheter att appellera på något sätt, utan han får gå hem igen och fortsätta och utbildas sig för att sedan efter någon tid komma tillbaka till samma bilinspektör och göra om provet.

Jag kan återropa ytterligare en sak som visar hur olika bedömningen är. Det framgår av det utlåtande som andra lagutskottet här har presterat, där det på s. 3 hänvisas till en redogörelse som statens pris- och kartellnämnd har avgett om prissättningen vid körskolorna. Därav framgår att kassationsprocenten är mycket varierande vid de olika bilinspektionerna. Det sägs sålunda att antalet underkända i Stockholm och Göteborg varierar mellan 20 och 25 procent av dem som prövar, under det att kassationsprocenten för områden såsom Östergötlands, Kopparbergs och Örebro län stannar vid 9—11 procent.

Ännu mera talande siffror kan väljas ut. Det finns bilinspektionsområden som ligger intill varandra, där det i ena fallet gäller så låga siffror som 10 procent, medan för ett intilliggande område antalet underkända utgör omkring 30 procent. Jag tycker nog att det ur ren rättssäkerhetssynpunkt borde finnas anledning att ta upp denna fråga till diskussion med sikte på att tillförsäkra medborgarna likvärdiga möjligheter.

I motionen har det talats om en nyordning. Vi anser att bilinspektionens kontroll främst skall riktas in mot körskolorna och inte mot de enskilda eleverna. Om bilinspektionen i stället inriktade sitt intresse på möjligheterna att utveckla utbildningen vid körskolorna

och dessa satte in sina ansträngningar på att förbättra de pedagogiska metoderna så att undervisningen finge den höga standard som vore motiverad av trafiksäkerhetsskäl och andra orsaker, tror jag att vi kunde nå ett resultat som är väsentligt bättre än det vi når i dag.

Andra lagutskottet har sänt vår motion på remiss till ett antal myndigheter. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har yttrat sig, vilket herr Berg redan har nämnt om. Bilinspektionen sorterar ju under detta verk, och då kan man väl förstå varför yttrandet har fått den utformning det nu har. I remissyttrandet till motionen sägs att det inte är möjligt att ge körskolorna förtroendet att utfärda kompetensbevis. »Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen delar icke den uppfattningen att mera erfarna föreståndare och lärare skulle ha lika goda förutsättningar som besiktningssmannen att bedöma körskickligheten hos körkortsaspiranterna.» Det sägs vidare att endast vissa skolor skulle komma att överleva, om man skulle auktorisera de skolor som nu har möjlighet att klara utbildningen på ett riktigt sätt och ge dem rätten att utfärda kompetensbevis. Om man ställde så höga krav skulle det leda till att endast ett fåtal skolor skulle kunna fortsätta sin verksamhet. Jag måste säga att detta resonemang är underligt, ty det vore inte att beklaga om folk ginge över till de skolor som gav undervisning av hög kvalitet. Det finns inte anledning att hålla undermåliga skolor vid liv.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen säger när den argumenterar vidare att om man gav generell medgivande åt körskolorna att utfärda kompetensbevis, skulle det betyda att det uppstod ett konkurrensförhållande skolorna emellan, där de sämst skötta skolorna eller de som gav den kortaste utbildningen skulle dra till sig elever. Ur den synpunkten skulle det alltså också framstå som omöjligt att slå in på en sådan väg som motionen anvisar. Jag måste säga att anlägger man en sådan misstänksam attityd från början och anser att kontrollen genom inspektionen inte skulle kunna göras ef-

Ang. rätt för bilskolor att utfärda kompetensbevis för körkort, m. m.

fektiv, är det naturligtvis inte möjligt att komma fram på den vägen. Man måste emellertid fråga sig: När det på andra områden — det finns massor av skolor som drivs i enskild regi i det här landet — är möjligt att genom inspektion kunna tillförsäkra sig en tillfredsställande standard, varför är det absolut omöjligt att göra det på det här området?

Ett tredje skäl som anförts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen är att inspektionen av körskolorna är en så kvalificerad förrättning att den kan utföras endast av vissa av de besiktningsmän som nu är anställda. Jag måste då erinra om att vad vi har begärt är bara en utredning, och vi föreställer oss att om en sådan utredning så småningom kommer fram till att en annan ordning vore lämpligare, får man väl anpassa personalorganisationen så att den överensstämmer med de intentioner som då kommer att gälla; dagsläget är således inte av särskilt intresse i det sammanhanget.

Tre av remissinstanserna har ställt sig kritiska, och bara en, nämligen Sveriges bilskolors riksförbund, har biträtt motionen. Det är dock i och för sig glädjande att skolorna själva anser att de kan ta hand om undervisningen.

Statens trafiksäkerhetsråd har avstyrkt — av skäl som jag inte kan förstå — och sagt att det skulle bli mera personalkrävande att utöva kontroll över skolorna än att utföra individuella prov vid inspektionen. Jag vet inte vilket underlag det kan finnas för ett sådant påstående, men vi har 160 000 medborgare i genomsnitt per år som avlägger prov, och vi har knappt 800 skolor i landet; i medeltal utbildar alltså varje skola cirka 200 elever per år. Om vi ställer anspråken så lågt att vi räknar med att bilinspektionen bara ägnar en halv timmes omsorg åt varje elev för det teoretiska provet och det särskilda körprovet, skulle det ändå visa sig möjligt att få 100 timmar till inspektion av varje skola. Nog tror jag att det skulle vara möjligt att inom ramen av den tiden, lämpligt fördelad, kunna åstadkomma en ganska effektiv kontroll.

Herr talman! Jag skall sluta med detta. Det finns flera skäl att anföra, men motionen har inte tillstyrkts, och jag kan inte heller påstå att utskottsutlåtandet är särskilt positivt. Jag uttrycker förhoppningen att man efter hand skall finna det möjligt att åtminstone inrikta en större del av inspektionens verksamhet på mera positiva åtgärder, d. v. s. att förbättra utbildningen och inte i samma höga grad hålla fast vid kontrollen av de enskilda körkortssökandena, ett system som ju ändå har överlevt sig självt.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till de likalydande motioner som är betecknade med nr 275 i första kammaren och nr 245 i andra kammaren.

Herr ELOWSSON, NILS, (s):

Herr talman! Herr Holmqvist har ju utförligt redogjort för en stor del av de argument som utskottet har använt för att motivera sitt avslagsyrkande, och därför är det kanske inte så mycket att tillägga, men det bör väl ändå sägas att riktmärket för den bilinspektion som vi har i vårt land har varit att bedömningen av körkortsaspiranterna skall ske så objektivt som det över huvud taget är möjligt. Man har alltså tillskapat ett statens organ, vars personal utför sina åligganden under tjänstemannaansvar, och därmed anser man att man har kommit så långt det är möjligt att komma för att söka säkerställa objektiviteten. Det är kravet på ett bibehållande av denna objektivitet som har varit huvudanledningen när utskottet har tagit ståndpunkt, framför allt när det gällt frågan huruvida rätten att utfärda kompetensbevis skulle överlämnas åt körskolorna. Utskottet har inte ansett sig kunna gå med på att ge skolorna denna rätt utan utgått ifrån att man inte kan räkna med samma objektivitet från körskolornas sida som från bilinspektionens.

Man kan näppeligen gå den vägen att man låter den körskola som har utbildat en aspirant utfärda kompetensbevis åt denne för erhållande av körkort, utan man fick väl i så fall låta körskolorna »saxa», så att en annan körskola fick ut-

Ang. rätt för bilskolor att utfärda kompetensbevis för körkort, m. m.

färda kompetensbeviset efter att ha prövat vederbörande. Inte heller det blev en billig sak, och därför kan man naturligtvis diskutera frågan om kostnaden hur mycket man vill.

Nu har det sagts att man skulle kunna vinna någonting om man ville förfara på det sätt som herr Berg talade om, nämligen att man skulle låta bilskolorna testa dem som har utbildats av enskilda. Det har emellertid visat sig att den högre kuggningsprocenten för dessa elever — 35 procent mot omkring 20 för dem som gått i körskolor — inte betyder någonting, eftersom antalet är så litet.

Det har här anförts att man från utskottets sida inte varit tillräckligt positiv när det gäller denna sak. Det har också framhållits att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärde tolv nya bilinspektörer vid detta års början men att man bara fick fem. Att det blev fem berodde på att man från statsmakternas sida inte ville gå längre. Jag kan inte svara på vad som var orsaken till att departementschefen inte ville vara med om de 12. Dels var det väl kostnadsskäl, och dels är för närvarande bristen på kompetent folk stor i vårt samhälle med den fulla sysselsättning som vi har. Det betyder att varje gång man skall flytta över en kompetent tjänsteman från ett område till ett annat, riskerar man att något annat område blir lidande. Därför måste denna överflyttning ske med en viss varsamhet. Jag förmodar att det är detta som varit avgörande för statsrådet.

Men väg- och vattenbyggnadsstyrelsen säger ju i sitt av oss i utskottet refererade utlåtande att man genom anställande av assistenter för enklare besiktningsarbete, anlåtande av militära besiktningsmän och deltidsanställning av personal, utbildad enbart för körkortsprövning, skall — under förutsättning att erforderliga avlöningsmedel ställes till styrelsens förfogande — kunna minska väntetiden för de körkortssökande. Det borde alltså vara möjligt att genomföra förslaget, om man fick mera pengar, och det är ju närmast det som det är fråga om.

Utskottet är inte riktigt så likgiltigt för saken som herr Berg framhöll, utan det erinrar ju om att genom beslut av årets riksdag har bilinspektionens personal från och med den 1 juli utökats med ytterligare fem bilinspektörer. Utskottet förutsätter att fortlöpande uppmärksamhet ägnas åt bilinspektionens arbetsförhållanden samt att möjligheterna att tillgodose behovet av ytterligare förstärkning av personalen blir föremål för prövning. Vi har alltså rekommenderat regeringen att se närmare på denna sak, men eftersom man ännu inte kunnat rekommendera ett lämpligare förfaringssätt än denna bilinspektion, har vi inte kunnat föreslå tillsättande av en utredning. Möjligheten att få ett annat på en gång effektivt och objektivt provningssystem synes ännu ej föreligga. Därför vill jag, herr talman, yrka bifall till utskottets förslag.

Herr **HOLMQVIST** (s):

Herr talman! Till herr Elowsson vill jag säga att jag ingalunda är rädd för att samma skolor som utbildar eleverna också skall få rätt att avgöra när de kan anses färdiga med utbildningen. Jag tycker inte att det ligger något orimligt i det. Om man håller skolorna under observans, följer med verksamheten och registrerar hur mycket arbete de lägger ned på utbildningen samt undersöker vilken kvalitet utbildningen har, är jag inte alls rädd för att skolorna också skall ha rätt att avgöra när vederbörande kan anses vara färdig med sin utbildning.

Vidare säger herr Elowsson, att det råder brist på kompetent folk. Ja, visst förhåller det sig på det sättet, och det skall vi vara medvetna om när vi bedömer bilinspektionens möjligheter att utföra sina uppgifter. Det är inte lätt att rekrytera ingenjörer med hög kvalitet till de tjänster som man har att erbjuda. Det har inspektionen fått känna på när den haft att dras med vakanser och kanske inte alltid fått det bästa urvalet. Detta återverkar på bedömningen av de förutsättningar att lösa sina uppgifter som inspektionen har.

Ang. rätt för bilskolor att utfärda kompetensbevis för körkort, m. m.

Jag har sett, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sina petita för nästa budgetår äskat ytterligare tolv inspektörstjänster och sex tjänster för administrativa uppgifter. Om man till lönekostnaden lägger motsvarande ökning på omkostnadssidan, blir det närmare en halv miljon kronor. Med den skrivning som andra lagutskottet har gjort förmodar jag att statsutskottet om utlåtandet bifalles kommer att tvingas att ta en annan ställning i dessa frågor än utskottet gjort tidigare. Men jag tycker att det är att ge sig, att resignera, om man säger att vi skall ta på oss ständiga kostnadsökningar utan att våga pröva några andra möjligheter.

Nu har herr Elowsson sagt att det kanske finns möjligheter att anställa assistenter och medhjälpare, och jag har hört sägas — jag vet inte om det är riktigt — att en arbetsgrupp inom inspektionen sysslat med dessa frågor och just rekommenderat att man skall anställa mekaniker för att klara en del av besiktningssuppgifterna för fordon och att man skall — hör och häpna — dessutom anställa ett antal bilskollärare för att hjälpa till att pröva de körkortssökande. Det är ganska fantastiskt, om man skall anse bilskollärarna kompetenta så snart de kommer in på bilinspektionens område.

Herr Elowsson säger att systemet inte är bra, och det har jag också försökt framhålla. Då tycker jag att man åtminstone skulle vara beredd att tillstyrka en utredning i dessa frågor — det är ingenting annat som är begärt.

Jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande om bifall till motionerna.

Herr ELOWSSON, NILS, (s):

Herr talman! Herr Holmqvist var inte rädd för att överlämna bedömningsrätten till samma körskola som utbildat körkortsaspiranterna, men vi har väl ändå sett och erfarit tillräckligt mycket för att veta att i så fall skulle det hela rätt snart spåra ur. Jag behöver inte säga mer för att kammarens ledamöter skall vara på det klara med att det föreligger

en risk och att vi inte gärna vill ta den risken.

Sedan talade herr Holmqvist på nytt om olikheten mellan olika län när det gäller bedömningen, och han såg däri ett bevis på den osäkerhet som råder bland bilinspektörerna när de skall bedöma en aspirants körskicklighet. Det är klart att det är skillnad mellan de olika inspektörerna, och det kan också hända att de stigit med fel fot ur sängen på morgonen, som herr Holmqvist sade. Men vi får inte heller glömma att det är körskolorna som rekommenderar aspiranterna att gå upp i proven, och det kan ju också vara skillnad mellan körskolorna i de olika länen, vilket i sin tur kan påverka kuggningsprocenten. Man kan inte utan vidare generalisera när det gäller en sådan sak.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas först särskilt angående punkten 2 av utskottets i det nu ifrågavarande utlåtandet gjorda hemställan samt därefter särskilt beträffande punkten 1.

I fråga om punkten 2, fortsatte herr talmannen, hade yrkats dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels också att kammaren skulle bifalla de i punkten behandlade motionerna, I: 275 och II: 245.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr Holmqvist begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 54 punkten 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifallas de i punkten behandlade motionerna, I: 275 och II: 245.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nej-propositionen.

Då emellertid herr *Elowsson, Nils*, begärde rösträkning, verkställdes nu voting medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut röster-na hava utfallit sålunda:

Ja — 46;

Nej — 53.

Därjämte hade 16 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Därefter bifölls på gjord proposition vad utskottet i punkten 1 hemställt.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 55, i anledning av väckta motioner om ändring av vägtrafikförordningens stadgande om avstånd mellan fordon, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 693, av herr *Gustafsson, Nils-Eric, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 182, angående vissa prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr 694, av herr *Johansson, Anders*, och herr *Olofsson, Uno*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 183, angående vissa ändringar i hushållningssällskapens organisation, m. m.;

nr 695, av herr *Schött m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 183, angående vissa ändringar i hushållningssällskapens organisation, m. m.; och

nr 696, av herr *Akesson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 183, angående vissa ändringar i hushållningssällskapens organisation, m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 15.15.

In fidem

K.-G. Lindelöw